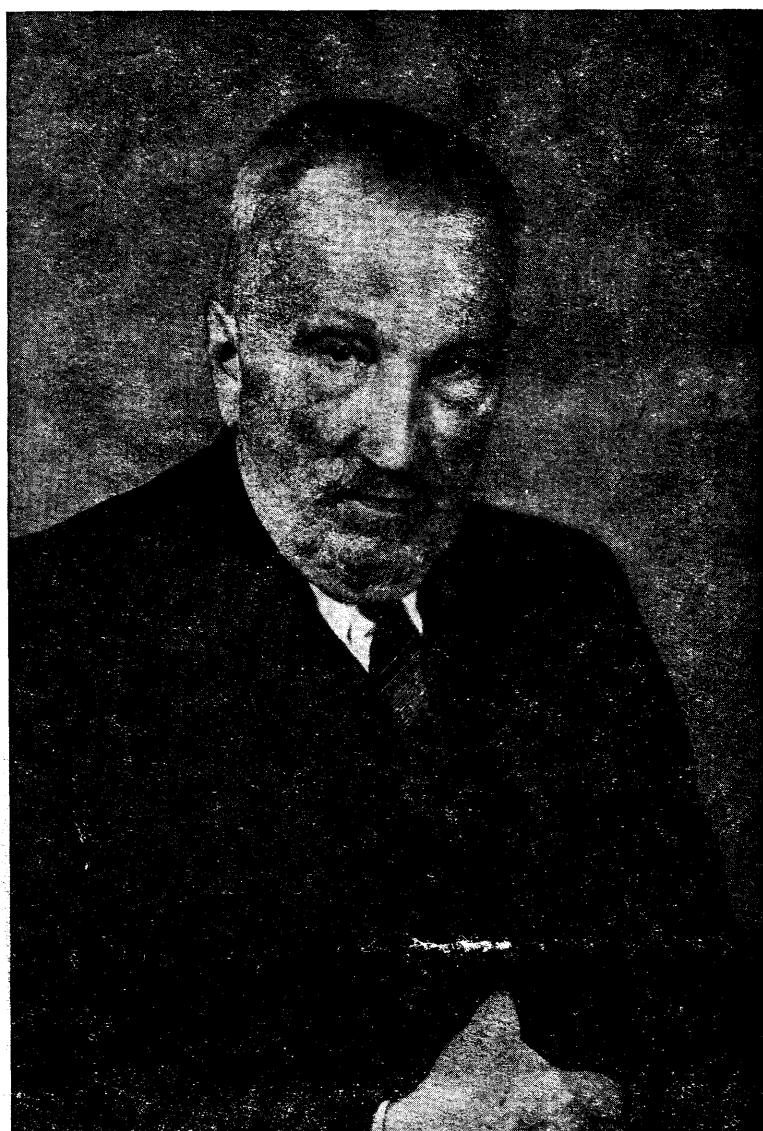
LE JOURNAL BIELORUSSIEN
«LA PATRIE»DIE WEISSRUTHENISCHE ZEITUNG
„DAS VATERLAND“THE WHITERUSSIAN NEWSPAPER
„THE FATHERLAND“

№ 4-5 (186-187)

Нядзеля 31 студзеня 1954 г.

ГОД ВЫДАНЬЯ 8

АНДРЭЙ ЛІВІЦКІ

ПРЕЗЫДЕНТ УКРАИНСКАЙ НАРОДНАЙ РЭСПУБЛІКІ

памёр 17 студзеня 1954 году ў Карльсруэ на 75 годзе жыцця і пахаваны ў Мюнхене на Бальдфрыдгоф 21 студзеня 1954 году. Паведамляючы нашае грамадзянства аб гэтай сумнай падзеі, мы так сама прылучаемся да глыбокай жалобы па памерлым Прэзыдэнце Украінскай Народной Рэспублікі Сьв. Пам. Андрэю Лівіцкім і выскажаем братнім нам Украінкаму Народу нашыя глыбокія спачуваньні.

Беларускі партызанскі рух

Бельгійская газета «Ля Лібр Бельжык» за 3 студзеня сёлета зъмісьціла зацемку п. н. «Галоўная гаспада падпольных рухуў Славаччыне высылае сваёй эмісара ў Вашынгтон», якую падаём у скрачэнні:

«Падпольная галоўная гаспада, што знаходзіцца ў ўсходніх частцах Славаччыны, кіруе змаганнем супраць камунізму ў сателітных краінах, а таксама і ў самым СССР. Гэта пайфармаваў амэрыканскую пресу адзін Славак, высланы з місіі ў Вашынгтон.

Ен быў прадстаўлены перад прэсай, як «Міхал Баар» сп. Сыціланам Крайновічам, старшынёй Нацыянальнага Камітэту Вызваленія Славаччыны. Міхал Баар заявіў, што 100.000 партызанаў, якія падпрадкаваныя вышэйспомненнейшым галоўным гасподзе, актыўна змагаюцца супраць камунізму і складаючы, апрач славацкіх прадстаўнікоў, таксама з прадстаўнікоў Усходніх Нямеччыны, Беларусі, Украіны, Мадзяршчыны, Польшчы. На пытанье, ці німа ў гэтым ліку чэскіх партызанаў, Баар адказаў — не. Далей ёй дадаў, што галоўная гаспадаў быў навязаны канктант з румынскім падпольным рухам.

Таксама паводле ягоных інфармацыяў, галоўная гаспада падпольных руху атрымала розныя інфармацыі што да партызанскага руху, які існуе паза межамі Беларусі й Украіны. Малады Славак ужо віканаў 20 місяціў сувязі паміж Славаччынай і вольным сьеветам і сцьвердзіў, што галоўная гаспада была заранізавана ў 1951 годзе пасля доўгіх спробаў, якія началіся ў 1945 годзе».

Што беларускі партызаны апераюць на толькі ў Беларусі, але ён на чужых тэрыторыях, паняволеных бальшавікамі, апрача вышэй пададзене інфармацыі

на толькі ў Беларусі, але ён на чужых тэрыторыях, паняволеных бальшавікамі, апрача вышэй пададзене інфармацыі

на толькі ў Беларусі, але ён на чужых тэрыторыях, паняволеных бальшавікамі, апрача вышэй пададзене інфармацыі

на толькі ў Беларусі, але ён на чужых тэрыторыях, паняволеных бальшавікамі, апрача вышэй пададзене інфармацыі

Гішпанія бесълячнейшая

Вайсковая падкамісія амэрыканскай арміі зразніцца ў апошніх дніах зрабіла прагнаньне, што мы хочам накіндуць французскай нацыі, якая заклапатана сваімі птурнамі проблемамі, і дзе наўясціца наша галоўная гаспада ёсьць клапатлівай для супольнасці. З увагі на становічнасці дачыненін Гішпаніі, стратэгічнае палажэнне Гішпаніі, вялікае наўясціца і добрую волю яе народу — мы павінны пераглядзіць нашае вайсковыя пазыцыі, каб вышыгніць усе тэяя каўчыкі, якія нам пралануюцца».

Як ведама, Францыя сваей няпрыхільнай палітыкай да Амэрыкі і прыўбаныя ейных збройных сілаў на тэрыторыі Францыі могуць напаследак дамагчыся таго, што Амэрыка махне рукою на Францыю, пакінуўшы яе собска-

му лёсу. Німа патрабы ѯ дадзеніць, што такі крок Амэрыканцаў у першую чаргу выйдзе на школу самой-же Францыі. 22 студзеня сёлета закончыўся ў амэрыканскім судзе ў Франкфурце судовыя працес над адным з вядучых дзеячоў расейскай фашыстайскай арганізацыі НТС Мюльлерам-Харунжым, які быў лейтэнантам чырвонай арміі, а ў 1948 г. перайшоў на Захад, і над ягонай жонкай Немікай, аўнівачаных у шпёнскай дзеячыніцы на карысць Савецкага Саюзу. Суд даказаў Мюльлеру-Харунжаму віну ѹ засудзіў яго на 23 гады турмы. Фактычна-ж ён будзе адседжваць толькі 14 гадоў. Ён быў знойдзены вінаватым за трэ разныя праступкі, а таму будзе адбывацца адначасна трэ разныя кары. Ягоная жонка засуджаная на чатыры з палавінаю гады турмы.

VI. «СВАІМ I ЧУЖЫМ». Глянчыны на свой край, пісніяр звыяртанаца ѹ гэтым разьдзеле да людзей нашага краю, да прыязных і варожых суседзяў, да сваіх і чужых.

ОРГАН БЕЛАРУСКАЙ НАЦЫЯНАЛЬНОСТИ ВЫЗВОЛЬНАЙ ДУМКИ

DIE WEISSRUTHENISCHE ZEITUNG „BACKAUŠCINA“ („VATERLAND“)

Herausgeber: Wladimir BORTNIK

Die Administration: (13b) München 15, Schwanthalerstr. 48/II, Rückgebäude

Druck: „LOGOS“, Buchdruckerei u. Verl., G.m.b.H., München 8, Rosenheimer Str. 46 a
Цена паза Нямеччыны: ЗША — 15 цэнтаў, Канада — 15 ц., Ангельшчына — 1 шылінг, Францыя — 40 фр., Бельгія — 5 фр., Аўстралія — 1 шылінг, Аргентына — 2 плюзо. У іншых краінах раўнавартасць 15 цэнтаў. Падпіска на год — з разылку 52 нумароў, на паўгоду — 26 нумароў, на 3 месяцы 13 нумароў паводле вышэйшых цэнсаў. Цана лётніцкай поштай у заакіянскіх краінах — 30 ц. цэнтаў. — Падвойныя нумары каштуюць падвойна

ТАЗЭГА ВЫХОДЗІЩ РАЗ У ТЫДЗЕНЬ — ЦАНА 50 Н.Ф.ЭН.

THE WHITERUSSIAN NEWSPAPER
„THE FATHERLAND“

Эміграцыяне выданьне твораў Янкі Купалы

Як мы ўжо паведамілі ў папярэднім нумары газэты, Выдавецства «Бацькаўшчыны» ўжо заканчвае друкаваныне вялікага тому (звыш 500 балонаў) выбраных твораў найвялікшага нашага пасты ѹ нацыянальнага прарока — ЯНКІ КУПАЛА. Зборнік будзе папярэдзаны грунтоўным уступным артыкулам аб жыцці і творчасці Купалы, прадмовай ад Камісіі, што склала зборнік, кароткім даведкам аб Купале ѹ ангельскай, французскай, немецкай і гішпанскай мовах ды бібліографіяй друкаваных твораў Купалы ѹ важнейшых літаратурных працаў аб Купале. У зборніку будзе адмысловай паперы некалькі фотодэйкі Купалы з розных пэрыядоў ягона жыцця і некалькі іншых ілюстрацый, звязаных з ягонаі творчасцю. Зборнік будзе мец прыложную каляровую

разьдзелаў, назовы якіх, падобна разьдзелаў, назовы якіх, падобна Сюды-ж улучаныя ѹ вершы, прыкінчаныя папярэднікам і сучаснікам Камісіі ці Выдавецтвам, але кам Купалы, пачынаючы ад Шэўз'яўляючыца ўзятымі з назову Купалавых зборнікаў, разьдзелаў у гэтых зборніках іх навет паасобнай вершоў Купалы. Назовы гэтыя найлепш і перадаюць агульны зъмест ды харектар твораў, гэтым разьдзеламі абнятых. Ня глядзячы на разыбіцё ѹсяго матар'ялу аж на 12 разьдзелаў, книга ўсё-ж намагаецца трывама і некаторай хронолёгічнасці. Пачынаючы апачатковымі вершамі I разьдзелу, калі Купала яшчэ чуўшы больш пазатым сваімі сялянінамі чымся паэтам усяго народу (тут сканцэнтраваныя вершы пасты «Жалейкі» ѹ часткава «Гусыляра»), замыкаеца ідэялічны цыкл разьдзелам VII — «Безназоўнае» (першы пэрыяд — «На сход»). Гэты разьдзел зъмішчае наймачнейшыя вершы Купалы ѹ ідэялічнага глядзішча і ён, дзякуючы гэтым, становіцца цэнтральным архітэкнічным узвышшам цэлае кнігі. Пасыль «Безназоўнае» ідуць разьдзелы ўжо спэцияльныя.

Кніга будзе названая назовам аднаго з Купалавых зборнікаў — «СПАДЧЫНА», так як і сама кніга мае даць асноўную Купалаўскую спадчыну, усё найважнейшае зъ ягонаі пазіцій ѿ ўсё тое, што зъяўляецца найбольш харектэрным для ягонаі творчасці з глядзішча літаратурна-мастака.

Зъмешчаны ѹ зборніку творы разьбіты на дванаццаць вялікіх

разьдзелаў, назовы якіх, падобна Сюды-ж улучаныя ѹ вершы, прыкінчаныя папярэднікам і сучаснікам Камісіі ці Выдавецтвам, але кам Купалы, пачынаючы ад Шэўз'яўляючыца ўзятымі з назову Купалавых зборнікаў, разьдзелаў у гэтых зборніках іх навет паасобнай вершоў Купалы. Назовы гэтыя найлепш і перадаюць агульны зъмест ды харектар твораў, гэтым разьдзеламі абнятых. Ня глядзячы на разыбіцё ѹсяго матар'ялу аж на 12 разьдзелаў, книга ўсё-ж намагаецца трывама і некаторай хронолёгічнасці. Пачынаючы апачатковымі вершамі I разьдзелу, калі Купала яшчэ чуўшы больш пазатым сваімі сялянінамі чымся паэтам усяго народу (тут сканцэнтраваныя вершы пасты «Жалейкі» ѹ часткава «Гусыляра»), замыкаеца ідэялічны цыкл разьдзелам VII — «На сход».

Гэты разьдзел зъмішчае наймачнейшыя вершы Купалы ѹ ідэялічнага глядзішча і ён, дзякуючы гэтым, становіцца цэнтральным архітэкнічным узвышшам цэлае кнігі. Пасыль «Безназоўнае» ідуць разьдзелы ўжо спэцияльныя.

Дакладны зъмест і структура пасыпальных разьдзелаў такія:

I. «НАША ВЁСКА». Тут Купала яшчэ пасты вёскі, сялянства, вершы маюць харектар яшчэ вершоў з пасты народніцтва з тышовым для яго бедавальніцтвам ды сэнтыментальним расчулуваньнем над долюю «мужыка». Разьдзел пачынаеце першым друкаваным вершам Купалы — «На сход». Гэты разьдзел зъмішчае наймачнейшыя вершы Купалы ѹ ідэялічнага глядзішча і ён, дзякуючы гэтым, становіцца цэнтральным архітэкнічным узвышшам цэлае кнігі. Пасыль «Безназоўнае» ідуць разьдзелы ўжо спэцияльныя.

II. «ПА МЕЖАХ РОДНЫХ». Тут сканцэнтраваныя вершы аб Беларусі, як краіне, з апісаннямі пораўнаніем, сэзоннае працы і г. п. Таму кансрукцыя гэлага разьдзелу — календарная хронолёгія, пачынаючы аўсюною, а канчаючы зімою ды прадвеснінем.

III. «ЗАБРАНЫ КРАЙ». Тут сабраныя самыя пэсымістычныя вершы Купалы, паказваючы наўясціца і найбольш цёмыя бакі долі ѹ палахіні юркіх беларускага народу ѹ ягонае бацькаўшчыны, як «забранага краю». Разьдзел гэтае і пачынаеца першым друкаваным вершам Купалы — «Чорны Кот», апераючы ў Украіні.

IV. «УЖО ДНЕЕ». Вершы, у якіх икты версы ѹ альтымізму праўбіваюцца ѹжо праз сумныя абразы ѹ перадаюць у мажкорын заклікі да змагання. Яны пачынаючы апачатковымі вершамі «Ужо днене», а канчаючы поўнымі вершы ѹ надзеі вершам-закліком, вершам-сдай на чэсьць Беларусі — «Маладая Беларусь».

V. «НА СХОД». Як ужо зазначалася, тут сабраныя наймачнейшыя вершы Купалы, паказваючы наўясціца ідэялічнага глядзішча вершы Немікай, аўнівачаных у шпёнскай дзеячыніцы на карысць Савецкага Саюзу. Суд даказаў Мюльлеру-Харунжаму віну ѹ засудзіў яго на 23 гады турмы. Фактычна-ж ён будзе адседжваць толькі 14 гадоў. Ён быў знойдзены вінаватым за трэ разныя праступкі, а таму будзе адбывацца адначасна трэ разныя кары. Ягоная жонка засуджаная на чатыры з палавінаю гады турмы.

VI. «СВАІМ I ЧУЖЫМ». Глянчыны на свой край, пісніяр звыяртанаца ѹ гэтым разьдзеле да людзей нашага краю, да прыязных і варожих суседзяў, да сваіх і чужых.

Выдавецства «Бацькаўшчыны»

НОВАЕ ПАМЕШКАНЬНЕ РЭДАКЦЫИ
«БАЦЬКАЎШЧЫНЫ» і БЕЛАРУСКАГА
НАЦЫЯНАЛЬНАГА КАМІТЭТУ
У НЯМЕЧЧЫНЕ

Рэдакцыя й Адміністрацыя «Бацькаўшчыны», а таксама Беларускі Нацыянальны Камітэт у Нямеччыне перанесьлі на новую гасподу:

(13b) München 15, Schwanthalerstr. 48/II,
Rückgebäude.

Усю карэспандэнцыю для Рэдакцыі й Адміністрацыі «Бацькаўшчыны», як і для Беларускага Нацыянальнага Камітэту трабу ціпер накіроўца на пададзены новы адрес за выключчыні матарыялам для друку ѹ газіне, якія ѹ нарадей найлепшія слайды на адрас Галоўнага Рэдактара.

Літаратурны Дадатак

НАТАЛЬЯ АРСЕНЬЕВА

Прыйдзе час і на песню

Сябром-Паэтам

ІМКНІ, ПАЭТ!

Яшчэ ня знайдзены жывымі
натхнёнаі песьні ідэял.
Імкні-ж, паэт

разліся ў гымнах!
Дзіўны, съяты ці чуещ пал?
Няхай у тахт тваіх сугуччаў
і не трапляе сяняня съвет,
Імкні!

Ці-ж раз,
адзін,
над кручай

тварыў ты ўжо свой запавет?
Ці-ж раз у белай поўні росквіт
ты верш, па слове слова, куў,
ці раз агонь распальваў боскі
у целе з гліны і пяску?

Імкні!

Ці-ж сум агністым джалам
цябе ня джгае да крываў?
Ці мо' яшчэ табе замала
у нашай мове слоў жывымі?

Іх шмат як зор, як зерніў жывіру
на сробных плёсах нашых рак.

Вучы-ж прысталых дыхаць шырай,

шугаць, за Родны Край гарэць!

Імкні!

Лаві ў крылатым лёце

чар слоў, што мглою растае...

Хай знае съвет:

з усіх съмяротных

іх дакрануў адно паэт!

КАВ ПАЭТЫ МАГЛІ

Срэбным каўшом цішыню
п'е за асельцай месяц.
Плача ў тумане канюх...

Вершы ты ірвача можа вышашу?

Любы паэт!

Не растуць
вершы яшчэ на канавах,
на прытаптаным пяску
тропаў вузкіх і каравых.
Недзе ў гіухім гушчары
казачнымі птахамі
лапоча ў старых
елках...

Туды лепей плакаць
рыфмамі сяняня ідзі.
Гэнам твой плач зразумеоць
совы ці дзед-вадзянік,
дзіві ці гадзіны зъмеі.
Іх, як калісці Арфэй,
ты ў зачароўтай песьні.
Съвету ня ты ў галаве,
іншыя песьні ён весціць...

Вось, каб паэты маглі

дзіды ці полымя коўтаць,

конскія жарты смаліць
перед карчомным натоўпам,
сажай упіцаўшы твар
з собскай душы скамарошыць, —
мелі-б удосыць пітва,
ежы,

і славы,
і гроши...
Блазнаў вяселых зямля
мае ў пашане і сяняня.

Ці-ж каму ў съвеце баліць
крыўды чужкія і раны?

ХОНЬ ВЯСНА
Паддалася,
не бяз бою,
сыюжка, зьбегла за мяжу.
Ужо зарой, ля вадапою
за вясною коні йржуць.

Тыдзень, два —
й на крыльлі съмелым
яе ластаўкі прыймачыць.
Белай цвільлю замяцеліць,
загарыцца малачай,
здыміцца жоўтым пылам
лог,

дзе пёраў залатых
нагубляе сонца, кривы
абтрасаючи з вады,
паплынуць чаўны хмурынаў
па иబёсных паплавоў...

(Мо' растае крыйг сіней
сум, што ў сэрцы дзесь залёг?).
Юр'я весела на выган
пугай статак пажане,
запляюць узноўкі шчыглы

— не паэты —
аб вясыне.

Запляюць,
аж гулам съпеўним
наліецца ўся зямля.
Ітолькі нашы песьні, пэўна-ж,
тут лазой не заплыяць.

Ім ня стане
ірдзяных ранніяў
над растаныямі съцяжын,
ціхіх плёсаў серабраных,
белых дзічкаў на мяжы...

Прагна сочачы вачыма
першы, шпаркі ключ гусей,
кочь вясна, —
тугой няшчымнай
захлынемся мы усе.

Ды няхай...

За год, за дваццаць,
але будуць у вагні,

бываць. Праўда, на пытаньне Заблоччыкава — «а што гэта за Яэп — новы ісп?» — яя мог добрага адказу Яэзучок дабраць. Ну, зна-
цьца, трэба людзям крыху дыхаць — пярэдзь. «Дзярэўні»-ж
асабіцца. Цёмная яна, дзэрэўня, «культуры» ёй трэба, школку трэ-
ба — і якраз родную, беларускую-дзэравенскую школку...

Аж падскочы Клемка-камісар, даведаўшыся ад Савосты, што
калишні настаўнік іхны Зубрыцкі тут, у Баркаўцох, даўно ўжо
і бяз усякіх «націялізікі», а больш і не хаваючыся, гэтую бела-
рускую школку дзяўбё.

Закарцела яму адразу-ж да гэтага «старо-
га» і, хіба-ж, таксама «эмата» — «эматаўся»-ж калісці няблага
сваймі «тапамі» і з Клемковым зашытым розумам — які-ж дурань
будзе нядзічны иму за тое цяпер? Ды я ведаў настаўнікі новага

кірунку думак свайго безнадзейнага калісці вучня, і гэтым разам
таксама зашыўся недзе, каб на вока яму на ўспасці — мала што,
мо яшчэ ў цяпер яму пад надвор'е ад тых «лапаў» съярбіць...

Ня проста было знайсці яго, але Клемка аж быту не даваў Саво-
сту з гэтым, і нарэшце-ткі адшукалі. Несамавіта выглядаў настаў-
нік перед калишнімі сваімі вучнемі і дойга няя мог ухапіць усяе
тэльце змены ветру. Але як ухапіў, дык адразу-ж і захапіўся, і ўжо

з энтузізмам прыніць быў гатоу пранікову Клемкаву да абудовых
— Заблоцкага й Зубрыцкага — выбрацца адсюль «на шырокія во-
ды», да «нарабтоту» ў «рэспубліканскім цэнтры». Ды Савоста асту-
дзіў — пасыпецца з козамі на тор, пачакаем яшчэ, прыгледзе-
ца трэба, як яно запраўды ў вас пойдзе з «небамі» гэнымі — маем час.

І меў-ткі ўплыў на настаўніка, згадзіўся ў той, кочь ужо зусім быў
угледзеў новы прыўзвод «першай раздзедлу» свайго за Клемковымі
маявінкамі. Дык гэты не ўзлаваўся нат так, як раней, ад'яжджа-
ючы назад у свой «цэнтр», раіу адно «думаць і надумляць», а ён

іх ужо так не пакіне...

І праўда — ад тых дат учащыца пачаў у родных Баркаўцох ка-
місар, аж нарэшце мала яшчэ штосьці — шась і тут. Собскі ма-
шынаў тады яшчэ, праўда, у камісараў не вялося, але казённая
каламажка заўсёды знаходзілася да Клемковых падарожжкаў. Пэў-
на-ж, былі і глыбейшыя прычыны, што цягнулі яго ў Баркаўцы.

Не раскідаўся яшчэ «нэп» той і паснавата жыўся на камісарам
у горадзе, а ў Баркаўцох кочь і... ўнаеды, а з ядою — дай Божа
усякі. Дык найбольш падградоўца і учашчыкі Клемка. І гадаваўся добра ў бацькавай хаце, нагадоўваўся на запас, на го-
рад. Але потым больш ткі Альжына гадаваньне-частаванье ў Са-
воставай хаце ўладаў, усё часцей і часцей туды навядаючыся
ды ўсё даўжай і даўжай там засяджаючыся. Няма чаго казаць,
гаспадына з Альжы была закатнай, умела і прыгатаваць і пача-
ставаць з далікатнымі шляхоткімі ўходамі і прымусамі, што пе-
рараняла з бацькаваю хаце — адно слова, «культурная гаспадыня»,
хвалі Клемка. І рабіўся з гэтага Альжы ці не наймачнейшы маг-
нэс, што цягнуў камісара ў Баркаўцы — ды на толькі, як з гаспа-
дальні... Адно, што Савоста ў сваім заўсёдным занятку падзапушча-
но крыху гаспадарко не дагледжаў таго, што яя так даўна за

ў пазалоце нараджаца
і канань —

З АРАНА

Дадзела мне ў бубны і літаўры
нямоўчна біць,

сябе ды іншых сущяшца.

Чакае ў на мяне калісці, недзе, старасьць,
хочь я ў паэт, і я — звычайная душа.
І мне жадаецца узехі і спагады,
і я-б хацела выплакацца ў смак

па тым, што некалі я называла «радаўць»,
а заўтра «смуткам» назаву, ці як...
Даволі!

Іншы хтось трапеча хай на ветры!
Хоць кроў, як вар бурліц, —

нам съвету не сагрэць.

Гарбар із воўчымі вачымі мэтрам
яго ўжо вымераў, мармыгачы

«памрэ».

І сіл у нас няма прагнаць за рэки
яго і тую, што усьлед за ім брыдзе.
Ну што-ж,

пара і нам, відаць, самкнуч павекі
і лагаўшы шукаць, як кожны зъвер.

Навіснуць нізка шэрыя галіны
ялін над намі...

шыльнік, як дажджом,
присыпле цела,

безліч носаў сініх
у зоры разатч наш новы дом.

І ціха будзе ў нас, і супакойна,

хай лютуюць вакол пажары і вайна.

Хай ці адна яшчэ зямлю угноіць

крывавая

ці восень,

ці вясна...

Ды не!

Не!

Зарана зашывацца

у логава на сон,

кідаць у горы съвет.

Багаславёныя змаганьне, боль і праца!

Праз іх, хоць плачам мы, ірвемся —

ды жывем!

Нявесела,

а будзем у літаўры,

у бубны біць,

сябе ды іншых сущяшца,

дарма, што нас усіх захлествае варам

туга,

што і у нас — звычайная душа.

НЯ ТАК ЛЁГКА

Прысьвячаю пакліканым і непакліканым

крытыкам

Ня так лёгка гаркою, агорклай агудай
змусіць нашыя вершы
навечна заплесьнець.

Яшчэ доўга блукаць
па гасцінцах мы будзем,

раздаваць пакрысе
свае сэрцы у песьнях.

Ці адна яшчэ ў съвеце вясна

у далоні

нам ружовых вішневых

пляўсткай насыпле.

Ці ў вадзін яшчэ верасень

мэду шою

і сэрцам трывожным уліпнем?

Ці ня ўдосьць наплачамся мы па краіне,

як уздымем у песьнях Яе

на узвышши,

АЛЕСЬ САЛАВЕЙ

За Афрыкай зъ пяскамі залатымі

(З кнігі: «Несъмротнасьць»)

ПАКІНУЎ Я...

Пакінуў я шаблённы съвет уплываў, здалося мне — ашар цвіцеў зарой. Да заваёваў свайго гэроў вывеў — змагаўся ён, стаяў за чын гарой. Але пад клум прыліваў і адліваў ён спарахнеў, аброс іхом, карой, паставіў дом на з'яглы, а з картуны, падуў віхор — і ўвесь канец фартуны.

СПАКОЙ

Хачу цяпер ад клуму й каламесы спакой знайсці для сэрца і душы. А мой спакой — бы ветразь той блесы: ірвіся ў съвет, на знай съляпой цішы; пакін зямлю — рубеж глухі, кумесы, фальшывы цьвет на зраду на сушы, і на гнібей на зваленай калодзе, а гымн съпявай жыцьцёвай насалодзе!

СЬЦЮЖА

Зъбівае з ног разшыданая съцюжа. У чоўне сноў і сонца на ўсплыло. Цяпер на съпіш, усё імкнешся дужа ступіць на дол, ухутаны ў цяпло. Навошта-ж ты пра заўтра дбаеш, дружка, калі ў цябе і сяньня на было?

Надыйдзе змрок — якраз, калі съвітае, — і дагарыць надзея залата.

ІДЗЕШ, ПЛЫВЕШ

Зы съвету ў съвет ідзеш, плывеш і едзеш, ступаочы ці ў першы новы съвет. А паза ім у горы стогне недзе-ж той кут, дзе бы гаспадаром твой дзед. Над шэршнай шляхоў бісконцых згледзіш хаморны змрок і сонца ўсплеск —

прасьвет —

ты думаеш: вакно — ці мо' яшчэ не? — у дзедаў съвет — канец твайго мучэнья.

УЗБУДАМ ХВАЛЬ

Узбудам хваль віраца гнеўна воды і пеняца з распачай пад карном. Куды плывеш? На час, ці назаёсёды? Каму, скажы, пакінуў сумны дом? Нязнаных зор ты бачыш карагоды, знаёмы — пад акіянскім дном. За Афрыкай зъ пяскамі залатымі яны ў души зіхціць тваймі съвітамі.

ПАУДЭННЫ КРЫЖ

Цябе ніяк на маніц сон суседаў. Выходзіш, зноў на пострап. Зноў глядзіш: адлы там — цікавасць Бог табе даў — над позіркам гарыць, на гасыне ўзвыш. Сярод агнёў, якіх яшчэ на ведаў, праменіца і сам Паўдэнны Крыж. Пад роўнікам шукай тae плянэты, дзе зноў над ім апнінішся ўва сыне ты.

ЗОРЫ

Прыслухайся: да высяў клічуць зоры, між іх і ў іх — і новы съвет, і ты. Пад імі — дол няцешны, і суворы, над імі — край съвітлярна-залаты.

І паўтары — на быў душою хворы той пілігрим, што на спыніў літы да ваддяліў, яшчэ нікім нязнаных, да зъдзейсненняў. Бяздушишам не таптаных.

У ЦІШЫНІ

У цішыні, на ўскрай ночы цёмнай ты думаў шмат аб сяньняшнім сваім. Твай вясна пад жальбою бяздомнай і адцвіла, і зьнікла, быццам дым. А ты з душой юнацкай і настомнай ідзеш у дні заўсёды маладым. І ажыве — хай толькі сілаў стане — вячорны змрок у заўтрашнім съвітаны.

ЧАУНЫ

(М. С. і А. К.)

Пры берагах Вялікі блакітнаводнай спініліся самотныя чаўны. Мае сябры, за ўцехаю прыгоднай бяз нас цяпер не пальвівуть яны. Калушыць іх пад зоркаю праводнай успіскі хваль. А нашы мроі-сны — ледзь толькі мы павекі прызначын — ўсё лятуць да іх прасторам сінім.

У ДОБРЫ ЧАС

У добры час — сустречай съвет цікавы — адведаў я няскончаны вонш дом. Няхай у ім былі ўсяго дзьве лавы і лава ў ім няхай была сталом, — я ад душы вам зычыў шчасціц, славы і келіх піў да вас, сябры, нагбом: за ваш узълёт, уцехаю спавіты, за кут бацькоў, у съвіце незабыты.

ЗАРА

Nature gives to every Time and Season Some beauties of its own. (Dickens)

Дабрывеча, Зара! З каляднае ялінki цярушацца на дол пухнатыя сяняжынki. Успыхваюць агні праменьнем съвечак-зор — і гіне зь цемраю нязгода і дакор. З агнямі цёплымі Зары Святой Вячэры узносімся і мы да тэй надземнай веры, дзе неба, і зямля, і ён, і ты, і я — пад Вышнім Спозіркам сугодная сям'я. Душы злагодненай усьщешаньняў глыбокіх стаюцца блізкімі пачуцьці ўсіх далёкіх. Апошняя съвіча гарыць, як Прыйсце — Дня, — няянінасьць съветлая, любоў і ціпляны.

ВОСЕНЬ

(Р. М. Рылькэ)

Спадару Божа, час настаў: пары сукрыцца ў съценях сонечным гадзінам, пусыць вятраты ў палі красы й добра.

Дазволь-жа ѹшчэ ў садох дасыпець пладом, двума ціплемі даруй іх днімі: няхай нап'юцца вышнімі дарамі — салодка-цымяным і густым віном.

БРЫЦКІМ

(Р. М. Рылькэ)

Брыцкім дый з цэлаю ѹшчэ грамадою камрататаў, зь якіх аўтар падаў тут мімабегам колькі сыльвэтак папулярных «нацдэмам» і нацыянал-камуністычных беларускіх) пер', як не залацістае, то хоць чырвонае — із хваста таго чырвёна майланага фармазонскага патаха Клемкавага. Ды калі гэта было, каб доля каму-небудзь з Заблоцкіх ды надоўта ўсьміхнулася? Заўсёды-ж нядоля ў іх у гала-вах. І па колькіх тых шчасцільных гадоў пайшлі часы, перш незразумелья, а далей і неспакойныя, трывожныя, ды зусім кручаныя. Ізноў «новая нацпіліцка» выходзіла, зусім адваротна й вываротна. Пачалі «нацдэмам» паліваць, а тады й паливаць...

Аднае летніе начы, душнае і ад надвор'я і ад неспакою таго нутранога, кэркнүчорныя чорныя аўтамабіль і пад Савоставым акном. Трэйц раз у сваім жыцці апініўся ў турме Заблочык. «Следзтва» павялі, да «нацдэмам»-прыціпніцаў» прыціпілі. Перш нек на жарты выглядала, а далей вырысавалася — не пярэлікі. І нікога памагчы няма. Спрабаваў на таго Клемку паклікацца — гэта-ж ён проста за вуши выцігніў, і ведаён, што нічога такоў-скага на мон напракудзіц. Савоста, і аўтарытат мае — недзе там, чарады — пазнай, незводна пазнай, відаць было па ім — ды як вызывашыца рабтам на таго небаку «Выладнога»: «Завяршым у башку к съценкі, чаво разінулі! Што-б і цябе тваю атварнулі, захадзіцесь?» І прайда, мала не адкруціў Савосту туго «башку» аса-лапелі «выладнога». Толькі як цяжкая хада рамбаванага начальства съціхія зусім, рушылі даць. На тым тое спатканье і скончылася. Не спрабаваў больш даходзіць ратунку Заблочык, і яго ратавацца таксама нікто ані падумаў.

Калі нарэшце із «съледзтва» турмы пхнулі Савосту ў «этапную» — больш знаёмых пачаў спатыкаць Заблочык. На першага на-пароуса на называнага брачыніка свайго — цёткі Разэлі Вінцэсіхі найбольшага сынка — таго Юліка самасейку. Раскулачылі небараку, хоць гаспадарка тая — спадчынны Вінцэнтаў дзірванок — пахалася, Божа! Дык на этап у далёкі Котлас чакаў цяпер называць «кулак». А па ім і ўжо родны Савостаў брат — Пархім-гандлёршчык тут-же накруціўся. За часы «нэпу» вырас ён быў у запраўнага вялікага камэрсанта — па цэльні па Саюзе каншахты вёў. Ды меў нюх — у пару «перабудаваца» пасльеў, у кааперацію «пераключыца». Тут ужо й «засыпаўся» на нейкай аперацыі з

Хто страціў дом — таму яго на мяць. Хто сам — самому й знаць тут абладу: пісаць лісты, на зводзіць з книг пагляду, на спаць, блукаць праз гай, адзеты ў медзь, пад неспакойным віхрам лістанаду.

СВЯТАЯ

(На матыў Р. М. Рылькэ)

У польмі вайні народ марнеў ад спрагі, съцюдзёнае вады наўт з падарожнай плянігі ён і глынка на мяеў. Дзяўчына — стройны [стан — пайшла шукаць ваду, лячыць народ ад ран. Праз съпеку, едкі дым малітвы неслас Богу, і стому зносячы, прасіла ўсім спамогу. Ды вось пагляд застыг на юнаку адным — ён быў наранены. На твары маладым — вакова-жоўты съцен, бясцільля выраз [цымяны. Съхілілася яна, перавязала раны,

РЫГОР КРУШЫНА**МАЛІТВА ВЫГНАНЦА**

Дай мне, Божа, здароўя і сілы, дай прыгожай вясны Беларусі. Кай на ные душа да магілы у пакутнай самоце і скрусе.

Дай народу ўрадліве збожжа, захавай яго ў засеках, Божа! Барані нашых блізкіх і родных, і наш край у вызволенным змаганы, і скараных няволія, галодных, і ўсіх тых, хто цярпіць на выгнаны. Барані ад напасці варожай, памажы нам зысыці з раздарожжа. Божа, дай съветлы шлях чалавеку, Каб на гінуў слабеиши ў прымусе. Спраўдзі мары, што носім спрадвеку, дай прыгожай вясны Беларусі. Веру: прыдзе такая часіна — маці ўбачыць радзімага сына.

принесла ў прыгаршчах кропічнае вады. Ёшчэ вам доўга жыць, юнацкі гады.

РАЗВІТАННЕ

Паставіла на стол букет вясновых кветак і адыйшла. А я — твайго адойсця съветак — застаўся з горкаю, журботнаю думой; ты без мяне, яна-ж — думада Э усыцяжы [мной: навошта ты прыйшла у мой гасцініх хорам на ўцехаю спавіць, а съцінцу, грудзі грам? Бяз сэрца і душы агнём сваіх вачей запаланіць змагла. Куды было-б лягчэй на ведаць цяплюні, што застаецца лёдам, на песьціц пустыща, што вырасце бял [плодам; на быць прывабленым адойшлым ад вясны, на бачыць той букет — на польны, не лясны.

Алесь Салавей

Як матуля, пашчотай мяне атулі і сагрэй прамяністым паглядам.

Мне ўжо мроўца: роем лятуць матылі, — а на сънег — над аквачаным садам. Гэта-ж тая вясна, у лякі дзяцюком я съпявай залатую заранку.

Ах, завея мяце белы цвіт за акном. Апусьці, дарагая, фіранку.

Гэтак лепиш. Гэтак будзе куды спакайней... Маладосць зацяпліца... паўстане. Я пачую ў запеве зімовых завей нашчу чистую споведзь хананыя.

кут, куды-б ад пакут уцячы. Боль, які песьніроў разъядзе, на турбуе нікога...

Баліць

серца ў кожнага... Цяжка-ж, каб зграй бед асочаны ў песьню уліп, захлынаўся памай ці одай, упіваўся шчэ й вашай тугой. Ня крываўце-ж,

хай людзкасць пярайдзе пра здзікі, ненажкыны агонь, хай ачысьціца з гною і бруду, ўзьніме съкібы цяжкія павек, зноў адчуе як водырыць лубін, як раса зіхціць на траве...

А тады — прыдзе час і на слова, што жыць будзе ў вагні і ў вадзе. І, съхіліўшы з пакораю голаў, съвет прад песьнію ніцма падзе!

Наталья Арсеньева

Прыдзе час і на песню

(Заканчэнне з 4-ай балоны)

айдучы паўз нас,
пашта, съвет-бы ўсьлед на кінуў:
« — Чым гэтак жыць,
лепиш піць да дна
бяду і зъдзек,

або і згінуць!»

ПАЭТАМ
Ня крываўце, што вашыя слова
айдучы так часта каменем на дно.
Яшчэ ў нерат наляты іх зловіць
рыбary,
пачакайце адно...

Съвет бяззывінны, што ў чаднім хаосе
братайней, упойнай вайны
ён забыўся аб ветрах, аб росах,
аб зялёных агнішчах зарніц...

Съвет бяззывінны, што вочы людзкое

чарады

не красу далячынь

сиянья сочыць,

а лекі на раны,

